

Banc d'Experiències i Bones Pràctiques

EL CAFÈ DELS DIVENDRES

FITXA DIVULGATIVA. ANY EDICIÓ 2016

**Una pràctica grupal per fer front a la solitud i
l'aïllament a la ciutat**

Promogut per: Centre de Serveis Socials de Casc Antic. IMSS

Ajuntament
de Barcelona

PRÀCTICA ACTUALITZADA
2022

Presentació

El Cafè dels Divendres és un projecte d'atenció grupal en el que un grup de persones es troben un parell d'hores, en el Centre de Serveis Socials del Casc Antic i en el Casal del Barri, amb un cafè com excusa, i recobren l'oportunitat de poder interactuar i establir vincles relacionals. L'activitat es desenvolupa tots els divendres, afegint després una passejada per conèixer els recursos socials, sanitaris i culturals del barri i, a vegades, celebracions festives que la societat acostuma a fer en grup (Nadal, Castanyada, Carnaval, etc.). Durant aquests anys d'implementació el projecte ha anat millorant i adequant-se tant als requisits tècnics de les dinàmiques grupals, com a nivell de metodologia i objectius. També, la rotació de membres de l'equip del projecte, ha aportat diferents maneres de fer i, alhora, l'ha fet créixer. Es tracta d'un projecte on participen de forma puntual alguns membres de l'equip, des de la Unitat de Gestió Administrativa (UGA) fins a les diferents treballadores socials de les Unitats de Seguiment, Tractament i Atenció Col·lectiva (USTAC).

Aquesta pràctica aborda un dels grans problemes de la societat actual: la soledat i la comunicació, ja que els éssers humans són éssers socials, necessiten la interacció amb la resta i quan això no es produeix, es desenvolupen diverses formes de patiment i d'aïllament.

Aquesta pràctica està vinculada amb: atenció social, atenció grupal, serveis socials, solitud i aïllament de les persones a les ciutats.

El context

L'any 2013 una treballadora social d'USTAC va reflexionar sobre el perfil de situacions socials que estava atenent individualment i va detectar un alt nombre de persones adultes, sense xarxa social i familiar. Eren persones usuàries amb habilitats socials deficitàries, que patien una situació d'aïllament i gran mancança en les relacions socio-familiars, la qual cosa dificultava treballar la seva millora personal. També es va adonar que la seva resposta d'atenció social era bàsicament a nivell individual, oferint suport a les demandes i a les situacions que tenien molt a veure amb la soledat i l'aïllament.

Moltes d'aquestes persones disposaven del Servei d'Ajut a Domicili socio-educatiu i de suport a la llar. Seguidament, va plantejar aquesta situació a l'equip i van valorar que l'atenció grupal podia ser idònia en aquests perfils. L'equip es va implicar en la identificació de possibles persones participants.

A partir de la posada en marxa del projecte, a cada edició s'ha intentat millorar i adequar el projecte inicial, dotant-lo de millores en l'estructura, marcant objectius adients a les necessitats identificades del grup, desenvolupant avaluacions, fent observacions de cada sessió, estructurant el format de trobada en diferents espais i activitats, definint perfils de selecció, ampliant el grup, creant i participant en un programa d'accions i activitats de barri i de ciutat i, fins i tot, creant un logotip identitari.

Objectius i abast

Els **objectius generals** d'aquest projecte són:

- Enfortir els vincles socials.
- Reduir el sentiment de solitud dels i les participants a través de les activitats de grup i interaccions entre iguals.

Per la seva banda, els **objectius específics** són:

- Millora de l'autoestima i de l'autoconfiança de les persones participants.
- Creació d'un grup informal de relació.
- Vinculació a activitats formals del barri.
- Treballar des de les potencialitats de les persones.
- Creació d'interacció entre els participants, treballant la inclusió dels nous membres.
- Col·laboració per part dels participants d'anys anteriors en relació a la inclusió dels nous participants.

Pel que fa al **col·lectiu destinatari**, es tracta de persones adultes usuàries de Serveis Socials del CSS Casc Antic de les quals s'ha detectat que estan patint un alt nivell de solitud. El grup també està format per persones que han participat en edicions anteriors.

El procés de derivació s'efectua per part dels membres de l'equip i es valoren els següents indicadors:

- Situació manifestada de solitud i aïllament.
- Dificultats en establir vincles socials.
- Desig manifestat de participació en el procés de grup.
- Disponibilitat horària.
- Que no estigui en processos greus i sense seguiment de salut mental i/o addicions (alcoholismes, tòxics). No consum actiu.

El procés d'implementació

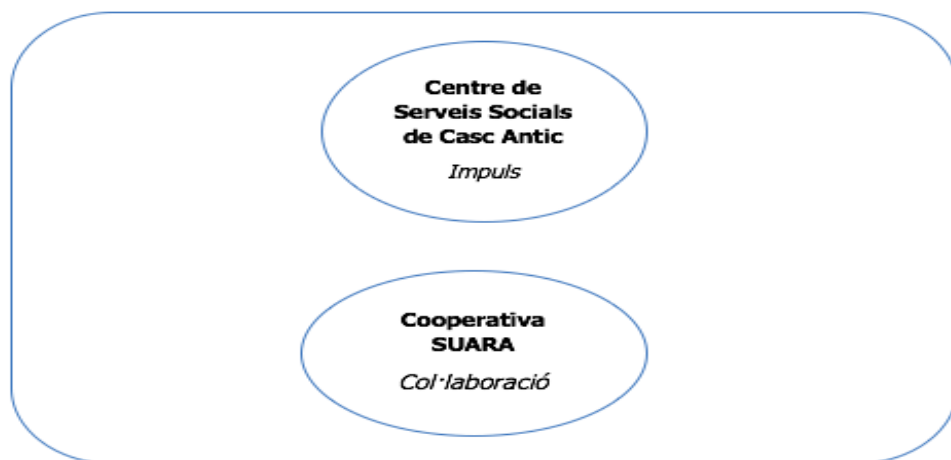
a) Etapes

El projecte es desenvolupa durant un curs, des d'octubre fins al juny i amb una estructura de 3 mòduls trimestrals:

DERIVACIÓ I SELECCIÓ	PRIMERA APROXIMACIÓ	ACCIONS
1) Procés de derivació en base als criteris de situació individual i indicadors requerits per participar, que es tenen en compte per part del l'equip de treballadores/s socials i educadors/es del Casc Antic.	2) Primera aproximació al grup: breu període de prova on el propi participant valora la seva comoditat en la seva assistència. A continuació, existeix un compromís verbal d'assistència amb el grup i un pla de treball amb la seva treballadora social de referència. El grup és una prescripció d'intervenció/tractament social. Actualment s'està valorant fer una fitxa de derivació i de retorn de l'impacte aconseguit.	3) Nivells d'acció: accions de grup (enfortiment de vincles, autoestima), accions de barri (coneixement de recursos i entitats, celebracions de barri), accions del mes en curs (celebracions que es poden donar a nivell de barri com a la ciutat), accions de participació i activitats proposades pel propi grup (espai de propostes).

b) Actors implicats

El projecte El Cafè dels divendres està impulsat pel Centre de Serveis Socials del Casc Antic, amb la participació puntual de la cooperativa SUARA, a través del suport en algunes sessions d'una treballadora familiar del Servei d'Ajut a Domicili.

c) Recursos

D'una banda, els recursos materials consten de: documentació, material fungible (llibreta, bolígrafs, fotocòpies, tres targetes de transport T-10), material no fungible del propi centre, material audiovisual (Centre Cívic), samarretes, impressió de logo, pressupost per a cafè i despeses d'activitats.

Els espais utilitzats són: sala del CSS i Espai del Casal Comerç. Pel que fa a recursos humans, el projecte compta amb la treballadora social i psicòleg del CSS, la treballadora familiar del SAD (de la cooperativa SUARA) i diferents professionals del CSS (UGA, TSs USTAC, Advocat).

Resultats

Pel que fa als objectius generals, durant aquest curs "El Cafè del Divendres", s'ha aconseguit de manera exitosa un enfortiment dels vincles socials i una millora en els sentiments de solitud de les

persones participants. Alguns detalls extrets de les observacions de les sessions que així ho corroboren:

- Major participació de tots en les tertúlies: parlen relaxadament, admeten l'opinió de l'altre, dialoguen, discuteixen, observen, s'aconsellen, es donen suport i tenen idees per ajudar l'altre.
- Es truquen entre les persones participants per saber com es troben i si vindran a la sessió grupal. Es preocupen per la salut dels altres i pregunten en cas de no assistència.
- Va succeir la defunció d'un participant i el grup va assistir al sepeli. Es van sentir molt reconeguts i agraïts per la família, que considerava que l'espai havia ajudat molt al seu familiar decés.
- S'acompanyen entre ells a recursos que no coneixen.
- Desenvolupen de forma conjunta activitats, com crear el logotip del grup o cercar espais de contacte.
- Es perceben més feliços i així ho verbalitzen.

D'altra banda, pel que fa als objectius específics, els resultats han estat:

- Treball en diferents sessions sobre el tema de l'autoestima: amb participants que encara manifesten tenir alguna problemàtica, es perceben inferiors i pateixen.
- Per algunes de les persones participants, el grup i les trobades han servit per poder parlar i sentir-se acceptades en la seva idiosincràsia i diferència; comenten que la seva autoestima ha millorat.
- El grup no estigmatitza a ningú, ni pel seu passat, ni per la seva malaltia, ni per la seva situació psicosocial: ells ho saben i així ho fan saber.

Finalment, es va realitzar una valoració per mesurar si les persones participants recomanarien el grup a d'altres i també, sobre la possibilitat de que elles mateixes comencessin a ser creadores d'accions pel propi grup. Les respostes demostren ganes de participar en l'elaboració d'activitats però, en les observacions fetes durant les sessions, els i les participants manifesten encara la necessitat de seguir vinculats i vinculades als professionals de l'equip. En totes les situacions, les persones estan d'acord en recomanar el grup a d'altres que es puguin trobar en situacions anàlogues a les seves (solitud, tristor, poques relacions, pobresa emocional, poques habilitats socials, aïllament, desvinculació veïnal).

Aprentatge

Entre les fortaleeses del projecte es considera que, "El Cafè dels Divendres", és una pràctica grupal que està demostrant ser molt útil per un sector de població, que per múltiples causes, pateix aïllament i és més vulnerable socialment. La persona com a ésser social necessita la convivència i la interacció per a poder sobreviure, prendre decisions i enfrontar projectes vitals. La solitud impacta en la societat actual amb força i és un dels factors emergents més destructius observats.

Per la seva banda, la principal dificultat interna té a veure amb una preparació inicial intensa, així com una gran implicació professional en la dinamització del grup setmanal. Cal preparar les sessions adequadament, fet que demana un temps de reflexió que, sovint, la dinàmica de preponderància del treball individual que se segueix majoritàriament als Centres de Serveis Socials, no facilita.

Finalment, pel que fa a la transferibilitat, "El Cafè dels Divendres" és un projecte simple, transferible metodològicament i d'interès general per a treballar a tots els àmbits psicosocials. Aquesta tipologia de grups, transformen la intervenció psicosocial en un treball més proper a les persones i no tant lligat a la gestió de recursos. Indubtablement els beneficis per a les persones usuàries són més perdurables i la satisfacció del treball professional més perceptible.

Informació pràctica

Promogut/Impulsat per: Centre de Serveis Socials de Casc Antic.

Professional/tècnic referent: Marga Cobos (mcobosc@bcn.cat) i Jordi Bautista (jbautista@bcn.cat). Telèfon: 932566199

Documentació disponible:

<i>Document</i>	<i>Tipus</i>	<i>Data</i>
<i>Presentació del projecte</i>	<i>PPT</i>	<i><u>01/10/2016</u></i>

Evolució

Actulització a maig del 2022

La pràctica continua amb la metodologia descrita, va donant bons resultats i es va consolidant. Es manté un grup estable obert a noves incorporacions. Hi ha més autonomia. Durant la pandèmia es va mantenir contacte telefònic i es va intentar disminuir la bretxa digital que patien algunes persones, es va aconseguir fer trobades al exterior i es va mantenir el lligam entre elles.

Pel que fa a la transferibilitat s'han rebut diverses consultes provinents de la resta de l'Àrea, altres Àrees i Districtes, resta de la ciutat i de la resta de Catalunya.

Aquest 2022 s'ha rebut el reconeixement com a Buena Práctica al Banco de Buenas Practicas de la Cátedra de Inclusión de l'UNED (Universidad Nacional de Educación a Distancia) de España.